

Ár 2014, föstudaginn 3. október, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Oddur Ólason.

Fyrir er tekið **mál nr. 74/2014**:

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 12. júní 2014, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 2. júní 2014. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 12. júní 2014, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 7. júlí 2014. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 7. júlí 2014, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust með bréfi, dagsettu 8. júlí 2014.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 3. október 2014.

II.

Málsatvik.

Þann 3. mars 2008 tók sóknaraðili við bílaláni nr. X. Samhliða sölu sóknaraðila á bílnum hinn 5. september 2011 áttu sér stað skuldaraskipti á láninu.

Þann 14. júní 2011 samþykkti Fjármálaeftirlitið samruna A og B við varnaraðila á grundvelli 1. mgr. 106. gr. laga nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki, þar sem fyrrnefndum félögum var slitið án skuldaskila og þau sameinuð varnaraðila. Miðaðist samruninn við 31. desember 2010.

Þann 19. febrúar 2013 afskrifaði varnaraðili kr. 614.211 vegna skuldabréfs nr. Y í kjölfar vanskila og árangurslausra innheimtuaðgerða. Skuldabréfið var útgefið var hinn 22. júní 1999 af C til FF, upphaflega að fjárhæð kr. 740.000. Skuldabréfið var tryggt með sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila og D.

Þann 6. maí 2014 tilkynnti varnaraðili sóknaraðila um leiðréttan endurreikning á láni nr. X fyrir það tímabil sem hún var skuldari lánsins. Áður hafði varnaraðili endurreiknað lán sóknaraðila miðað við fyrrgreint tímabil, í kjölfar dóma Hæstaréttar sem gengu á árinu 2010 og í samræmi við ákvæði laga nr. 151/2010, sem m.a. breyttu ákvæðum laga nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu. Með hliðsjón af dómum Hæstaréttar í málum nr. 600/2011, 464/2012 og 50/2013 leiðrétti varnaraðili

endurreikninginn. Útreikningur leiðréttis endurreiknings var miðaður við 19. febrúar 2013 þegar varnaraðili afskrifaði skuldabréf nr. Y og nam inneign eftir leiðréttingu kr. 91.326. Í bréfinu lýsti varnaraðili yfir skuldajöfnuði inneignarinnar á móti afskrift skuldabréfs nr. Y að fjárhæð kr. 614.211.

Þann 14. maí 2014 kvartaði sóknaraðili við varnaraðila vegna skuldajafnaðarins. Varnaraðili svaraði samdægurs og kvað það mat lögfræðinga að almennar reglur kröfuréttar næðu yfir að skuldajafna inneign sóknaraðila hjá bankanum vegna endurreiknings á bílaláni á móti skuldabréfinu.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 2. júní 2014.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að fá greiddar kr. 91.326, þ.e. endurreikning af bílaláni frá A nr. X.

Sóknaraðili kveðst kvarta yfir því að varnaraðili noti endurgreiðsluupphæðina, kr. 91.326, í eigin þágu. Sóknaraðili telur að skuldajöfnuður eigi ekki við en sé svo eigi fyrsti valkostur bankans að vera að greiða upphæðina inn á yfirdráttarskuld á reikningi sóknaraðila nr. Z og lækka yfirdráttinn um þær kr. 91.326 sem málið snúist um.

Sóknaraðili vísar til þess að hún hafi selt bifreið skv. bílasamningi nr. X þann 5. september 2011, þ.e.a.s. mánuði áður en B og A hafi sameinast undir merkjum varnaraðila. Bílalán nr. X hafi því ekki verið eign varnaraðila meðan sóknaraðili hafi greitt af því og hafi ekki verið á vegum sóknaraðila þegar varnaraðili og A hafi sameinast. Varnaraðili hafi því ekki heimild til þess að skuldajafna. Þótt varnaraðili hafi tekið yfir skuldbindingar A geti hann ekki fært fyrrverandi viðskiptavin fyrirtækis, þ.e. sóknaraðila á milli fyrirtækjanna eða farið með greiðslur til hans sem séu tilkomnar hjá A fyrir sameininguna við varnaraðila, eins og sóknaraðili hafi verið í viðskiptum við varnaraðila.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að kröfu sóknaraðila verði hafnað.

Varnaraðili vísar um skuldajafnaðarrétt til almennra reglna kröfuréttar um skuldajöfnuð. Svo annar aðili skuldarsambands geti krafist skuldajafnaðar þurfi tilteknum skilyrðum að vera fullnægt. Í fyrsta lagi þurfi aðalkrafan og gagnkrafan að vera gagnkvæmar, þ.e. að vera á milli sömu aðila. Í öðru lagi þurfi þær að vera sambærilegar, þ.e. sama tegundarákveðna greiðslan. Í þriðja lagi þurfi þær að vera hæfar til að mætast hvað greiðslutíma varði. Loks þurfi gagnkrafan að vera lögvarin krafa. Varnaraðili telur einsýnt að framangreind skilyrði séu uppfyllt í málinu að því er varði kröfu varnaraðila um greiðslu skv. skuldabréfi nr. Y og endurgreiðslukröfu sóknaraðila. Ekki skipti máli þótt skuldajafnaðarréttur fjármálafyrirtækja gagnvart viðskiptamönnum sé almennt háður verulegum takmörkunum í samræmi við það hlutverk fjármálafyrirtækja að taka að sér vörslur fjármuna fyrir viðskiptamenn sína, enda eigi slík sjónarmið ekki við um kröfu viðskiptamanns um útgreiðslu fjár vegna endurreiknings á láni á sama tíma og hann skuldi sama fjármálafyrirtæki gjaldfallnar peningakröfur, sbr. úrskurði úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki í málum nr. 83/2013 og 2/2014. Beri því að hafna kröfu sóknaraðila.

Varnaraðili bendir á að í kvörtuninni vísi sóknaraðili til þess að verði skilyrði skuldajafnaðar talin uppfyllt í málinu sé „*fyrsti valkostur [...] að bankanum beri þá að greiða upphæðina inn á yfirdráttarskuld á reikningi hennar nr. Z og lækka yfirdráttinn um þær kr. 91.326, sem málið [snúist] um*“. Af þessu tilefni bendir varnaraðili á að samkvæmt almennum reglum kröfuréttar um skuldajöfnuð hafi sá sem lýsi yfir skuldajöfnuði val um til greiðslu hveðrar skuldar gagnkrafa hans skuli renna. Hvað sem því líði telur varnaraðili þó rétt að benda á að hvað yfirdráttarskuld sóknaraðila varði sé fyrrgreint skilyrði skuldajafnaðar um að kröfur þurfi hvað greiðslutíma varði að vera hæfar til að mætast ekki uppfyllt. Í skilyrðinu felist nánar tiltekið að gjalddagi gagnkröfu þurfi að vera kominn svo unnt sé að lýsa yfir skuldajöfnuði. Varnaraðili eigi ekki rétt á efndum á yfirdrættinum meðan yfirdráttarheimild sóknaraðila sé fyrir hendi og geti því hvorki krafist né knúið fram greiðslu kröfunnar, hvorki með skuldajöfnuði né á annan hátt. Sóknaraðili verði því að sæta því að krafa varnaraðila skv. skuldabréfi nr. Y hafi verið nýtt til efnda á endurgreiðslukröfu sóknaraðila.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að því hvort varnaraðila hafi verið heimilt að skuldajafna kröfu vegna láns nr. Y á móti kröfu sóknaraðila um endurgreiðslu ofgreidds fjár.

Þann 14. júní 2011 samþykkti Fjármálaeftirlitið samruna A og B við varnaraðila, á grundvelli 1. mgr. 106. gr. laga nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki. Varnaraðili tók við öllum réttindum og skyldum B og A. Varnaraðili varð þannig skuldari að kröfu sóknaraðila á hendur A.

Í íslenskum rétti hefur verið talið að heimild fjármálafyrirtækja til að skuldajafna peningakröfum sem þau eignast á viðskiptamenn sína við innstæður eða önnur fjárhagsleg réttindi sem viðskiptamaðurinn á í viðkomandi banka eða sparisjóði sé miklum takmörkunum háð. Styðjast þessar takmarkanir öðru fremur við það hlutverk fjármálafyrirtækja að taka að sér vörslur fjármuna fyrir viðskiptamenn sína. Er það almennt ekki samræmanlegt þessu hlutverki að banki gangi að innstæðum eða öðrum fjárhagslegum réttindum til að fullnusta eigin kröfur. Þessi sjónarmið eiga á hinn bóginn ekki við um kröfu viðskiptamanns um útgreiðslu fjár vegna endurreiknings skuldabréfaláns, á sama tíma og hann skuldar sama banka gjaldfallnar peningakröfur, sbr. úrskurði úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 83/2013 og 2/2014.

Ekki fæst séð að í ákvörðun um að afskrifa umrædda kröfu úr bókhaldi sínu eða í síðari samskiptum við sóknaraðila, hafi falist að krafan væri felld niður gagnvart henni.

Ekki verður fallist á með sóknaraðila að varnaraðila verði gert að skuldajafna yfirdrætti á reikningi á móti kröfu sóknaraðila um endurgreiðslu ofgreidds fjár, enda hefur varnaraðili samkvæmt almennum reglum kröfuréttar val um til greiðslu hveðrar skuldar gagnkrafa hans skuli renna.

Verður í ljósi alls framangreinds ekki hjá því komist að hafna kröfu sóknaraðila.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfu sóknaraðila, M, á hendur varnaraðila, F, er hafnað.

Reykjavík, 3. október 2014.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Oddur Ólason